

Valstybinis draudimas

LITHUANIAN / LIETUVIŲ

National insurance

Kas yra valstybinis draudimas

Valstybinis draudimas – tai valstybinė draudimo sistema, padedanti išmokėti jūsų gaunamas pašalpas, pvz., kai sergate. Ši sistema taip pat padeda išmokėti jūsų **valstybinę išstarnauto laiko pensiją**.

Daugelis Jungtinėje Karalystėje dirbančių žmonių iš savo uždarbio šiai sistemai turi mokėti **įmokas**. Jei esate įdarbinti, mokate **Class 1 contributions** (1 klasės įmokas). Šios įmokos atskaitomos tiesiogiai iš jūsų uždarbio kartu su pajamų mokesčiu, o jūsų darbdavys jas sumoka valstybei. Jūsų darbdavys taip pat turi mokėti įmokas.

Jei verčiatės individualia veikla, mokate **Class 2 contributions** (2 klasės įmokas). Jei Jūsų pelnas gana didelis, mokate **Class 4 contributions** (4 klasės įmokas). Už tiesioginį savo įmokų mokėjimą valstybei esate atsakingi jūs.

Kad galėtumėte mokėti valstybinio draudimo įmokas, privalote turėti valstybinio draudimo numerį – **NINO** (valstybinio draudimo numeris). Mokėdami valstybinio draudimo įmokas Jungtinėje Karalystėje, galite įgyti teisę į pašalpas kitose Europos šalyse.

Kas turi mokėti valstybinio draudimo įmokas

Valstybinio draudimo įmokas turite mokėti, jei dirbate Jungtinėje Karalystėje ir esate 16 metų amžiaus ar vyresnis, bet iki valstybinio pensijinio amžiaus. Be to, Jūs mokate daugiau, jei jūsų uždarbis viršija konkrečią sumą, kurią nustato vyriausybė; suma paprastai keičiasi kiekvieną balandį.

Moterų valstybinis pensijinis amžius yra palaiptai didinamas, kad jis būtų suvienodintas su vyrų valstybiniu pensijiniu amžiumi – 65 m. Vėliau, šis amžius didės iki 68 metų tiek vyrams, tiek moterims. „Directgov“ interneto svetainėje www.direct.gov.uk pateikiama skaičiuoklė, kuria naudodamiesi galite apskaičiuoti, koks bus jūsų valstybinis pensijinis amžius.

Labai mažai uždirbantys žmonės valstybinio draudimo įmokų nemoka. Jei užsiimate individualia veikla ir Jūsų pajamos yra nedidelės, svarbu yra pateikti prašymą dėl išimtinės tvarkos taikymo. Kai kurie darbdaviai jums gali pasiūlyti dirbti nemokant valstybinio draudimo įmokų ar pajamų mokesčio (pinigai „į rankas“). Tokiu atveju jūs ir jūsų darbdavys nusižengiate įstatymams, todėl tokio pobūdžio darbo turite vengti.

Kokio dydžio valstybinio draudimo įmokas turite mokėti

Jei mokate Class 1 contributions, valstybinio draudimo įmokoms padengti atskaitomas procentas jūsų atlyginimo. Šis procentas kinta priklausomai nuo to, kiek uždirbate. Skirtingus procentus nustato vyriausybė, o bet kokie pakeitimai atliekami balandžio mėnesį.

Jeį verčiatės individualia veikla, mokate Class 2 contributions – **fiksuoto dydžio** įmokas. Jei uždirtbate labai mažai, galite pateikti prašymą dėl išimties taikymo. Jei jūsų pelnas viršija konkrečią sumą, mokestiniams metams pasibaigus turėsite mokėti papildomas valstybinio draudimo įmokas. Šios **Class 4 contributions** (4 klasės įmokos) yra apskaičiuojamos pagal jūsų apmokestinamas pajamas.

Kaip gauti valstybinio draudimo numerį

Pradėję dirbti, turite kreiptis dėl valstybinio draudimo numerio. Norėdami gauti valstybinio draudimo numerį, turite atvykti pokalbio, dėl kurio galite susitarti paskambinę numeriu 0845 600 0643 – **National Employment NINO application telephone number** (telefono numeris, kuriuo galima kreiptis dėl valstybinio užimtumo NINO). Arba galite paprašyti pagalbos **Jobcentre Plus office** (Darbo centro *Plus* biure).

Pokalbyje turėsite patvirtinti, kas esate (savo **tapatybę**) ir kad turite teisę dirbti Jungtinėje Karalystėje. Su savimi pasiimkite pasą ir kitus, jūsų tapatybę įrodančius dokumentus. Tai gali būti, pvz., asmens tapatybės kortelė, gimimo liudijimas arba vairuotojo pažymėjimas. Šie dokumentai turi būti originalūs. Norėdami sužinoti, kokiais dar dokumentais galite pasinaudoti, susisieki su *Jobcentre Plus* biuru arba paieškokite informacijos *Directgov* svetainėje www.direct.gov.uk, [Mokesčių ir pašalpų skyrelio \(angl. Money Tax and Benefits\)](#) puslapiuose apie socialinį draudimą (angl. *national insurance*).

Jeį darbą jau gavote, su savimi pasiimkite savo darbo sutartį arba laišką iš darbdavio. Jei darbo dar negavote, su savimi galite pasiimti įdarbinimo agentūrų, kuriose esate užsiregistravę, duomenis. Jei turite teisę dirbti, dėl valstybinio socialinio draudimo numerio turite kreiptis iškart, tik atvykę į Jungtinę Karalystę. Jei kreipėtės dėl numerio, galite pradėti dirbti, net jei jo dar negavote. Pasakykite savo darbdaviui, kad kreipėtės dėl numerio.

Papildoma pagalba

Citizens Advice Bureau (CAB – Patarimų piliečiams biuras)

Citizens Advice Bureaux teikia nemokamus, konfidencialius, nešališkus ir nepriklausomus patarimus, skirtus padėti išspręsti jums kilusias problemas. Norėdami rasti artimiausią CAB, įskaitant biurus, teikiančius patarimus el. paštu, spragtelėkite [artimiausią CAB](#) arba telefonų knygoje žvilgtelėkite po raide C.

Kiti Adviceguide (Patarimų vadovo) svetainėje esantys pagalbiniai informaciniai biuleteniai jūsų kalba

- Darbdavys užlaiko jūsų darbo užmokestį
- Darbuotojai migrantai
- Valstybinis minimalus darbo užmokestis

Kita Adviceguide svetainėje esanti pagalbė informacija

[Ši informacija tik anglų kalba]

- Valstybinis draudimas – įmokos ir pašalpos
- Pajamų mokestis
- Nedarbingumo pašalpa

www.adviceguide.org.uk

Šį informacinį lapelį parengė [Citizens Advice](#), tai – The National Association of Citizens Advice Bureaux (Nacionalinės gyventojų konsultavimo biurų asociacijos) darbinis pavadinimas. Lapelio paskirtis – pateikti tik bendrojo pobūdžio informaciją, todėl jis nelaikytinas išsamiu įstatymų išaiškinimu. Pateikta informacija taikoma tik Anglijai, Velsui ir Škotijai.

Šis informacinis lapelis paskutinį kartą buvo atnaujintas 2011 m. rugpjūčio 5 d. ir yra peržiūrimas reguliariai. Jei šį informacinį lapelį gavote senokai, prašom kreiptis į vietinį Citizens Advice Bureau ir pasitikslinti, ar lapelyje pateikta informacija nepasenusi. Taip pat galite apsilankyti mūsų žiniatinklyje www.adviceguide.org.uk, iš kurio galėsite parsisiųsti naujausią lapelio leidimą.